CĂMAȘA FEMININĂ DACICĂ PROTOTIPUL IEI TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI

THE DACIAN WOMEN'S SHIRT, THE PROTOTYPE OF THE TRADITIONAL „LA BLOUSE ROUMAINE”

Oxana MALDUR,
Specialitatea Istorie și Educație pentru Societate, gr. IES 2501,
Coordonator științific: **Costin CROITORU** dr., conf. univ.,
Centrul Universitar ,,Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei
Muzeul Brăilei „Carol I”

Rezumat: *Doresc să menționez faptul că nutresc o pasiune pentru cămașa tradițională, din acest considerent am ales sa particip într-un proiect de promovare a iei românești, care se desfășoară sub conducerea cântăreței de muzică populară Ioana Căpraru, cetățean de onoare a municipiului Cahul; mai mult decât atât, am avut bucuria de*

a o cunoaște pe Varvara Buzilă, etnograf și muzeograf din Republica Moldova, doctor în filologie, secretar științific în cadrul Muzeului de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău, care prin activitatea sa de cercetare, a contribuit la promovarea și valorificarea tradițiilor populare, evidențiind importanța istorică a portului tradițional în păstrarea identității culturale de-a lungul timpului.

Un alt argument îl reprezintă fascinația și emoțiile care mă domină de când am constatat că peste 50 de țări din lume sărbătoresc ziua iei românești ca simbol al valorilor culturale, patrimoniului și frumuseții românești. Astfel Ziua Universală a Iei este marcată în spațiul românesc și la nivel internațional pe 24 iunie, odată cu sărbătoarea creștină a Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul și sărbătoarea populară „Sânziene”. Este necesar să subliniez că această sărbătoare a fost inițiată de comunitatea online „La Blouse Roumaine”, în anul 2013, și chiar de la prima ediție s-a evidențiat faptul că Ia nu exprimă doar o piesă vestimentară, ci o poveste despre creație, tradiție și credințe românești, fiind cea mai importantă și valoroasă piesă a portului popular. Mai mult ca atât pentru încheierea acestui aspect voi sublinia de asemenea că din anul 2022, în România și Republica Moldova, Ziua Iei este oficial Ziua Națională a Portului Popular și tot în 2022, „Arta cămășii cu altiță” (ia) a fost inclusă în patrimoniul imaterial UNESCO, ceea ce evidențiază faptul că unul dintre elementele distinctive ale poporului român este costumul tradițional, rezultat al muncii și creației pe parcursul a sute și mii de ani, întrunind diverse forme reprezentative ale culturii, ritualurilor, sărbătorilor și folclorului național.

În opinia cercetătorilor, rădăcinile iei românești își au originea în portul tracilor, geților și dacilor, cu aprecierea că, în antichitate, îmbrăcămintea era mai puțin variată decât în epocile mai recente.

Cele mai concrete informații sunt oferite de izvoarele arheologice, acestea oferind informații concrete deoarece includ descoperiri ale unor fragmente de țesături, dar și piese de podoabă sau port (accesorii vestimentare, de exemplu fibulele) și unelte folosite la tors și țesut, care ne arată materialele și tehnicile utilizate pentru confecționarea veșmintelor. În al doilea rând, izvoarele iconografice precum cele de pe Columna lui Traian, permit observarea directă a felului în care erau purtate hainele. Ca și dovadă sunt prezentate basoreliefurile care îi înfățișează pe daci în portul lor compus din cămăși cu mâneci lungi, cu o croială de tip tunică, albă și lungă compusă din două bucăți dreptunghiulare cusute pe margini cu deschideri pentru cap și mâneci, și pantaloni strâmți și lungi (cioareci / ițari). Portul era completat cu un brâu sau chimir, iar în picioare purtau opinci. Femeile, mai ales cele din clasa privilegiată, purtau capul acoperit cu o năframă legată peste părul strâns în coc, pe când cele din popor umblau cu capul descoperit. Există însă și reprezentări ale femeilor care poartă părul pieptănat cu cărare la mijloc și împletit în cosițe.

Cuvinte-cheie: *ie, daci, Columna lui Traian, portul popular, cămașă tradițională*

Abstract: *I would like to mention that I have a passion for the traditional shirt, for this reason I chose to participate in a project to promote Romanian ia, which is being carried out under the leadership of the folk singer Ioana Căpraru, honorary citizen of Cahul; moreover, I had the joy of meeting Varvara Buzilă, ethnographer and museographer from the Republic of Moldova, doctor of philology, scientific secretary at the Museum of Ethnography and Natural History in Chisinau, who through her research activity has contributed to the promotion and valorization of folk traditions, highlighting the historical importance of traditional clothing in preserving cultural identity over time.*

Another argument is the fascination and emotions that have dominated me since I found out that over 50 countries in the world celebrate the Romanian blouse day as a symbol of Romanian cultural values, heritage and beauty. Thus, the Universal Blouse Day is marked

in the Romanian space and internationally on June 24, together with the Christian celebration of the Birth of Saint John the Baptist and the popular celebration "Sânziene". It is necessary to emphasize that this celebration was initiated by the online community "La Blouse Roumaine", in 2013, and even from the first edition it was highlighted that the blouse does not express just a piece of clothing, but a story about Romanian creation, tradition and beliefs, being the most important and valuable piece of popular wear. Moreover, to conclude this aspect, I will also emphasize that since 2022, in Romania and the Republic of Moldova, Ia's Day is officially the National Day of Popular Costume and also in 2022, "The Art of the Shirt with a Collar" (ia) was included in the UNESCO Intangible Heritage, which highlights the fact that one of the distinctive elements of the Romanian people is the traditional costume, the result of work and creation over hundreds and thousands of years, bringing together various representative forms of national culture, rituals, celebrations and folklore.

According to researchers, the roots of the Romanian originated in the clothing of the Thracians, Getae and Dacians, with the appreciation that, in antiquity, clothing was less varied than in more recent times.

The most concrete information is provided by archaeological sources, which provide concrete information because they include discoveries of fragments of fabrics, but also pieces of adornment or wear (clothing accessories, for example, brooches) and tools used for spinning and weaving, which show us the materials and techniques used to make garments. Secondly, iconographic sources such as those on Trajan's Column allow direct observation of the way clothes were worn. As evidence, bas-reliefs are presented that depict the Dacians in their costume consisting of long-sleeved shirts, with a tunic-like cut, white and long, composed of two rectangular pieces sewn on the edges with openings for the head and sleeves, and tight and long trousers (cioareci / itari). The costume was completed with a belt or chimir, and on their feet they wore opinci. Women, especially those from the privileged class, wore their heads covered with a naframa tied over their hair tied in a bun, while those from the common people walked with their heads uncovered. However, there are also representations of women wearing their hair combed with a parting in the middle and braided in braids.

Keywords: „*La Blouse roumain”, Dacians, Trajan's Column, popular costume, traditional shirt*

Bibliografie:

1. Daicoviciu Hadrian. *Dacii*. Editura Enciclopedică Română, București, 1972
2. Doagă Aurelia. *Ii și cămăși românești*. Editura Tehnică, București, 1981
3. https://www.invietraditia.ro/editorial/ia-romaneasca/?srsltid=AfmBOoogjSN1fVHov1we1L-
4. ih0b4mptxQWPn91p-ODq2ep57-66Zahp6
5. https://www.invietraditia.ro/editorial/ia-romaneasca
6. file:///C:/Users/costi/Downloads/04-Sargetia-Acta-Musei-Devensis-IV-1966_084.pdf